

PWYLLGOR CRAFFU PERFFORMIAD

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Iau, 20 Gorffennaf 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Cynghorwyr - Ellie Chard, Chris Evans, Martyn Hogg, Carol Holliday, Alan Hughes, Hugh Irving (Cadeirydd), Terry Mendies, Gareth Sandilands (Is-Gadeirydd) ac Andrea Tomlin.

Aelodau Arweiniol - Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol, Julie Matthews, Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Theuluoedd ac Aelod Arweiniol Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio - David Stewart

Aelodau Cyfetholedig ar gyfer Addysg - Neil Roberts a Kathleen Jones

Arsylwr: Y Cynghorydd Jeanette Chamberlain-Jones

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes (Swyddog Monitro) (GW);
Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau, Moderneiddio a Lles (NS); Prif Swyddog Archwilio Mewnol (BC); Pennaeth Adnoddau Dynol Dros Dro (LD); Pennaeth Gwasanaethau Plant (RM); Prif Reolwr Addysg (RT); Prif Reolwr Addysg (JB); Swyddog Cynhwysiant (JE); Cydlynnydd Craffu (RE); Hwylusydd Zoom (SJ) a'r Gweinyddwr Pwyllgorau (NH).

Arweinwyr Craidd GwE ar gyfer Sir Ddinbych: Jacqueline Chan (Cynradd) a Mair Herbert (Uwchradd)

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorydd Diane King.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd yr aelodau canlynol gysylltiad personol ag eitemau 6 a 7 ar y rhaglen:

Cynghorydd Ellie Chard - Llywodraethwr Awdurdod Addysg Lleol (AALI) yn Ysgol Tir Morfa.

Cynghorydd Chris Evans - Llywodraethwr AALI yn Ysgol Tir Morfa

Cynghorydd Martyn Hogg - Rhiant-lywodraethwr yn Ysgol VP Llanelwy

Cynghorydd Carol Holliday - Llywodraethwr yn Ysgol Penmorfa

Cynghorydd Alan Hughes - Llywodraethwr AALI yn Ysgol Caer Derwyn

Neil Roberts - Llywodraethwr yn Ysgol y Parc

Cynghorydd Gareth Sandilands – Llywodraethwr AALI yn Ysgol Clawdd Offa

Hefyd datganodd y Cynghorydd Gareth Sandilands gysylltiad personol yn eitem busnes 8 gan ei fod yn ymddiriedolwr annibynnol y Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw faterion brys gyda'r Cadeirydd na'r Cydlynnydd Craffu cyn dechrau'r cyfarfod.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Perfformiad a gynhaliwyd ar 8 Mehefin 2023.

Penderfynwyd: y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 Mehefin 2023 fel cofnod gwir a chywir o'r gweithrediadau.

Ni chodwyd unrhyw fater mewn perthynas â chynnwys y cofnodion.

5 RECRIWTIO, CADW A CHYNLLUNIO'R GWEITHLU

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol yr adroddiad Recriwtio, Cadw a Chynllunio'r Gweithlu (a ddsbarthwyd ymlaen llaw).

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth a chynnydd cynllun y gweithlu, gan gynnwys gweithgareddau recriwtio a chadw staff, a data mewn perthynas â throsiant ac absenoldeb salwch ar gyfer 2022/2023.

Cytunodd y Cyngor ar gynllun gweithlu ym mis Ionawr 2022, ynghyd â Chynllun Gweithredu i fynd i'r afael â'r blaenoriaethau y cytunwyd arnynt. Cyflwynwyd y cynllun a'r cynllun gweithredu i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ym mis Mawrth 2022. Roedd yr adroddiad cyfredol yn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf ar gynnydd y cynllun gweithredu.

Atodwyd nifer o atodiadau i'r adroddiad gan gynnwys adroddiad archwilio mewnol ar gynllunio'r gweithlu i hysbysu'r Aelodau o gapasiti a gwytnwch. Roedd yr archwiliad yn cadarnhau bod yna fentrau a strategaethau cadarn ar waith i gefnogi'r Cynllun Gweithlu Corfforaethol.

Croesawodd yr Aelod Arweiniol y Swyddogion a oedd yn bresennol i amlinellu prif bwyntiau'r adroddiad.

Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Datganodd Adnoddau Dynol bod tri phwnc wedi'u hamlygu oddi fewn yr adroddiad, a'r rhain oedd Recriwtio, Cadw ac Absenoldeb Salwch. Diolchwyd i'r Tîm Archwilio Mewnol am eu Harchwiliad o'r Cynllun Gweithlu a chroesawyd argymhellion o'r Archwiliad.

Rhoddyd trosolwg o'r adroddiad i'r Aelodau:-

- Darparwyd ystadegau trosiant yn atodiad 2 o'r adroddiad (dosbarthwyd yn flaenorol). Roedd yr ystadegau trosiant ar sail y nifer o adawyr sydd yn gadael y sefydliad. Roedd ffigwr trosiant y sefydliadau'r uchaf yr oedd wedi bod yn y 6 blynedd diwethaf ac yn 11.6%. Fodd bynnag, roedd hyn dal yn unol â'r ffigurau cyfartaledd cenedlaethol y DU.
- Roedd y tueddiadau yn unol ag ystadegau'r DU.
- Roedd trosiant staff mewn adrannau benodol yn uwch ac roedd y rhain yn cael eu hymdrin drwy'r dulliau a restrir o fewn yr adroddiad.
- Roedd y sefydliad yn recriwtio mwy o staff na 12 mis yn ôl.
- Roedd recriwtio yn digwydd yn y mwyafrif o adrannau, fodd bynnag, roedd rhai swyddi a hysbysebiri yn cymryd amser hirach i recriwtio nag eraill.
- Y maes fwyaf o ffocws ar gyfer recriwtio oedd mewn Gofal Cymdeithasol.
- Roedd y sefydliad wedi cynnal gweithdai recriwtio ac yn edrych ar gynnydd graddfa gyrfa i staff presennol a lle bo'n bosibl y diwygiadau yn cael eu hystyried mewn perthynas â thelerau ac amodau.
- Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Roedd AD yn gweithio gyda Chynghorau eraill ar sail genedlaethol i fynd i'r afael â phroblemau tâl gyda staff asiantaeth.
- Roedd y tîm AD yn teilwra eu cefnogaeth i fodloni anghenion y rolau a oedd yn cynnwys llenwi ffurflenni gais a defnyddio'r adnoddau marchnata cywir i hysbysebu.
- Roedd yr arfer gorau'r awdurdod lleol a'r DU yn cael ei adolygu i sicrhau bod y sefydliad yn gwneud y gorau o gyfleoedd recriwtio.
- Y ddau rwystr sy'n wynebu recriwtio o fewn y sefydliad yw gweithio hyblyg a thâl. Roedd cyfraddau cyflog awdurdod lleol ar gyfer rhai swyddi yn is na'r rheiny ar gyfer swyddi tebyg o fewn cyrff cyhoeddus eraill. Fodd bynnag, cytunwyd bod cyfraddau tâl yn cael eu cytuno ar lefel cenedlaethol a ddim ar sail leol, felly roedd pwerau'r Awdurdod mewn perthynas â chyfraddau tâl amrywiol yn eithaf cyfyngedig.

Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Parhaodd AD i roi trosolwg o absenoldeb o ran salwch i Aelodau:-

- Y cyfartaledd diwrnodau a gollwyd oherwydd salwch yn 2022/2023 oedd 9.5, a oedd yn ychydig o leihad ar y flwyddyn flaenorol.
- Roedd Cyngor Sir Ddinbych yn parhau i fod yn un o'r cynghorau arweiniol yng Nghymru o ran rheoli absenoldeb.
- Roedd polisi monitro absenoldeb cadarn mewn lle.
- Roedd straen personol gweithwyr wedi lleihau.
- Roedd absenoldeb oherwydd Covid wedi parhau yn un o'r prif resymau dros absenoldeb yn ystod y 12 mis diwethaf, fodd bynnag roedd hyn oherwydd sut yr oedd data wedi'i gofnodi a chyfnodau hunan-ynysu yn dod i ddiwedd.
- Anogwyd sgrysiâu am iechyd a lles ac roeddynt yn digwydd yn rheolaidd gyda chyfarfodydd 1 i 1 gorfodol mewn lle i holl weithwyr o fewn y sefydliad.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: AD am eu hadroddiad a chroesawyd cwestiynau gan Aelodau.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Dywedodd y Pwyllgor Llywodraethu a Busnes i'r Aelodau bod marchnad llafur anodd ar hyn o bryd a bod anawsterau gyda recriwtio o fewn y sefydliad, fodd bynnag roedd y sefydliad yn recriwtio a pharhau i ddefnyddio dulliau arloesol a chreadigol i fynd i'r afael â'r mater.

Nododd Aelodau bod yr adroddiad yn amlygu'r prif fater sydd yn wynebu pob cyngor.

Gofynnodd yr Aelodau os oedd diffyg cynllunio parhad busnes ar gyfer swyddi oedd yn wag am gyfnodau hir, yn effeithio ar drosglwyddo cyfrifoldebau i staff newydd. Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Dywedodd AD bod cynllun olyniaeth mewn lle a bod y tîm AD yn siarad gyda Phenaethiaid Gwasanaeth yn rheolaidd. Teimlwyd bod y materion recriwtio a chadw cyfredol yn cael effaith ar barhad busnes.

Gofynnodd Aelodau a oedd colli staff profiadol yn arwain at golli gwybodaeth, gan y byddai unigolyn newydd angen amser i gynyddu sail gwybodaeth ddigonol i'w galluogi i gyflawni eu rôl yn effeithiol. Hysbysodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol yr Aelodau nad oedd trosglwyddiadau statudol wedi bod mewn lle o fewn y sefydliad, fodd bynnag fel y nodwyd roedd cynlluniau olyniaeth mewn lle o fewn adrannau.

Gofynnodd yr Aelodau am derfynau amser o ran pryd roedd swydd yn cael ei hysbysebu. Er enghraifft, pan roedd rhywun yn ymddiswyddo, roedd y swydd yn cael ei hysbysebu'n syth. Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Dywedodd AD pan maent yn cael ymddiswyddiad, mae'r swydd yn cael ei hysbysebu cyn gynted â phosib ar ôl ystyried os oes dal angen y swydd neu os ellir ei ddiwygio.

Ar yr adeg hon yn y cyfarfod gwahoddodd y Cadeirydd David Stewart, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i annerch y Pwyllgor. Hysbysodd yr Aelodau bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi codi pryderon ynghylch recriwtio a chadw o fewn y Gwasanaethau Plant yn dilyn adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru a ddaeth i law ym mis Hydref 2022. Roedd yr adroddiad yn adnabod anawsterau recriwtio a chadw o fewn y Gwasanaethau Plant ac effeithiau hyn ar ddefnyddwyr gwasanaeth. Dywedodd David Stewart bod ei Bwyllgor yn benodol bryderus am effaith recriwtio a chadw ar lywodraethu'r Cyngor ar y cyfan.

Diolchodd y Cadeirydd i David Stewart am sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Gofynnodd Aelodau a oedd y Polisi Gweithio'n Hyblyg yn gweithio'n dda o fewn y sefydliad. Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Hysbysodd AD yr Aelodaeth bod y sefydliad wedi gweithio'n hyblyg ers dros ddwy flynedd, a rhoddwyd y Polisi Gweithio'n Hyblyg mewn lle i roi dull mwy cyson a chanllaw i weithwyr a rheolwyr.

Dywedodd yr Aelodau bod y trosiant gweithlu yn beth da gan ei fod yn caniatáu pobl newydd gyda syniadau newydd ymuno â'r sefydliad, fodd bynnag y mater parhaus oedd y gost o recriwtio gweithwyr newydd.

Dywedodd Aelodau bod recriwtio a chadw yn cael ei gyfrif fel un o brif broblemau o fewn nifer o adroddiadau yr oeddynt yn ei gael, gofynnodd a oedd Polisi Recriwtio a Chadw mewn lle. Hefyd nododd Aelodau bod ymddiswyddiadau yn un o'r prif resymau bod gweithwyr yn gadael y sefydliad a gofynnodd a oedd data ar gael ar gyfweiliadau gadael i benderfynu pam fod pobl yn gadael y gellir ei ddarparu. Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro: Dywedodd AD wrth yr Aelodau bod Polisi Recriwtio mewn lle, fodd bynnag yn dilyn archwilio mewnol, roedd geiriau angen cynnwys y polisi sydd yn berthnasol i gadw. Gan gyfeirio at gyfweiliadau gadael, cafodd yr Aelodau wybod bod y sefydliad wedi newid y ffordd y maent yn cynnal cyfweiliadau gadael o'i gymharu â 4 blynedd yn ôl. Nid oedd cyfweiliadau gadael yn orfodol ac yn cael eu cyflawni ar-lein gan y gweithwyr hynny oedd yn gadael yr awdurdod a oedd yn dymuno eu cwblhau. Cafodd data ei fonitro o'r cyfweiliadau gadael sydd wedi'u cyflawni, fodd bynnag nid oedd y data yn cael ei gyfrif yn ddibynadwy iawn i ddod gerbron y Pwyllgor. Roedd arolygon aros wedi cael eu cwblhau o fewn adrannau'r sefydliad y teimlwyd oedd yn anodd recriwtio iddynt, gyda'r bwriad o hyrwyddo manteision o weithio o fewn yr adran honno yng Nghyngor Sir Ddinbych.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am eu hadroddiad ac am fynychu'r cyfarfod .

Ar ddiwedd y drafodaeth drylwyr, bu i'r Pwyllgor:

Benderfynu: yn amodol ar y sylwadau uchod -

- (i) cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried y wybodaeth sy'n cael ei chyflwyno, ac yn cefnogi monitro parhaus trosiant ac absenoldeb.**
- (ii) Gofynnwyd bod adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno mewn 12 mis yn manylu'r cynnydd a wnaethpwyd mewn perthynas â chynllunio gweithlu, recriwtio a chadw, ac amlygu meysydd pwysau; a**
- (iii) i wahodd Penaethiaid Gwasanaeth y gwasanaethau hynny lle mae recriwtio a chadw staff yn her gyson, yn cael eu gwahodd i'r cyfarfod a nodwyd yn (ii) uchod i drafod effaith posibl o'r heriau hynny ar ddarpariaeth gwasanaeth, a sut maent yn mynd i'r afael gyda diffyg staff yn y tymor byr a thymor canolig, tan fydd datrysiadau hirdymor wedi'u canfod.**

6 CWRICWLWM I GYMRU

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Theuluoedd yr adroddiad ar y wybodaeth ddiweddaraf o Gwricwlwm Cymru (a ddosbarthwyd o flaen llaw) i'r Aelodau.

Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y cynnydd a wnaed gan ysgolion ers i'r Cwricwlwm i Gymru ddod yn statudol i holl ddysgwyr ysgolion cynradd a'r ysgolion uwchradd hynny a ddewisodd ddechrau ym Mlwyddyn 7, ym Medi 2022. Hefyd, mae'r adroddiad yn cynnig gwybodaeth ar sut mae ysgolion uwchradd a lleoliadau wedi bod yn paratoi i gychwyn addysgu'r Cwricwlwm i Gymru ym Mlynnyddoedd 7 ac 8 o Fedi 2023 yn unol â'r amserlen cyflwyno cenedlaethol.

Arweiniodd y Prif Reolwr Addysg yr Aelodau drwy drosolwg o'r adroddiad.

Ym mis Medi 2022, daeth y Cwricwlwm i Gymru yn statudol i holl ddysgwyr o'r Meithrin i Flwyddyn 6. Rhoddwyd y cyfle i ysgolion uwchradd i ddechrau gyda Blwyddyn 7 ym Medi 2022. Dewisodd un ysgol uwchradd yn Sir Ddinbych dderbyn y cynnig. Bydd bob ysgol uwchradd a lleoliad yn dechrau gyda'r Cwricwlwm i Gymru ym mlynnyddoedd 7 ac 8 ym Medi 2023.

Mae'r Cwricwlwm i Gymru yn fframwaith cenedlaethol gyda'r Pedwar Diben fel y weledigaeth a rennir. Mae'r fframwaith yn seiliedig ar yr egwyddorion o ddilyniant i holl ddysgwyr ac yn gofyn i ysgolion ddylunio eu cwricwlwm lleol eu hunain yn seiliedig ar eu dysgwyr a'r gymuned.

Roedd nifer uchel o waith wedi'i gyflawni gan bob ysgol gynradd yn Sir Ddinbych i baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd. Roedd yr holl ysgolion cynradd wedi bodloni'r gofynion statudol i'w galluogi i ddarparu cwricwlwm newydd. Roedd hyn yn bosibl oherwydd y gwaith cydweithio ar draws pob ysgol o fewn y rhanbarth, yn rhannu arferion da ac ymgysylltu dealltwriaeth gyffredin.

Mae gwaith cydweithio gan ysgolion uwchradd wedi bod yn ffactor sylweddol wrth gefnogi athrawon i ddeall y galw am gwricwlwm newydd a'r lefel o hyblygrwydd oddi fewn.

Mae Cwricwlwm Cymru yn ffocysu ar ddysgu parhaus i blant o 3 oed a hŷn, yn caniatáu dysgwyr fod yn rhan o'u haddysg.

Mae nifer o agweddau o'r cwricwlwm yn cael eu hadolygu megis addysgu, dysgu a chynnydd, ac roedd ysgolion o fewn y rhanbarth wedi bod yn eglur iawn am eu llwyddiannau hyd yma.

Roedd 9 ysgol cynradd wedi cael eu harchwilio yn ystod y flwyddyn ysgol ac roedd llawer yn cael eu cydnabod am ddangos gweledigaeth cryf ar gyfer y cwricwlwm, ac yn adnabod pan fo dysgwyr yn ffynnu yn yr amgylchedd.

Dywedodd y Prif Reolwr Addysg bod holl ysgolion o fewn y rhanbarth wedi gweithio'n galed iawn i groesawu'r cwricwlwm newydd ac wedi parhau i ddatblygu a diffinio eu darpariaeth cwricwlwm i fodloni anghenion holl ddysgwyr.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Rheolwr Addysg ac Aelod Arweiniol am eu hadroddiad a chroesawyd cwestiynau.

Gofynnodd Aelodau sut oedd yr ysgolion yn cynllunio ar gyfer trosglwyddiad o ddysgwyr o Flwyddyn 6 i Flwyddyn 7 heb ddarparu unrhyw ddata.

Hysbysodd y Prif Reolwr Addysg yr Aelodau bod ysgolion cynradd yn defnyddio asesiadau darllen a rhifedd wedi ei bersonoli i hysbysu gallu dysgwyr ysgolion uwchradd. Mae ysgolion cynradd wedi bod yn gweithio yn eu clwstwr yn edrych ar ystod holistaidd ehangach o wybodaeth y gellir ei roi i ysgolion uwchradd, megis agweddau tuag at ddysgu a lles i gynorthwyo'r trosglwyddiad o ysgol gynradd i ysgol uwchradd.

Cadarnhaodd yr Aelodau eu cefnogaeth lawn i'w cwricwlwm newydd, fodd bynnag, gofynnwyd a oedd pwysau sy'n berthnasol i weithredu'r cwricwlwm newydd yn dylanwadu athrawon i adael y proffesiwn.

Dywedodd arweinydd craidd cynradd GwE Sir Ddinbych bod llawer iawn o waith o fewn yr Awdurdod Lleol ac o fewn ysgolion i helpu rheoli'r newid i baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd, Fodd bynnag, gallai'r newidiadau ddylanwadu rhai o athrawon i newid eu llwybrau gyrfa.

Gofynnodd Aelodau a oedd sgiliau bywyd yn cael eu dysgu o fewn y cwricwlwm newydd. Dywedodd Swyddogion mai bwriad y cwricwlwm oedd dysgu chwe ardal o ddysgu gyda'r bwriad o ddysgu sgiliau academaidd, cymdeithasol a sgiliau bywyd i bob disgybl. Roedd gan ddulliau darparu'r cwricwlwm bwyslais cryf ar ddysgu sgiliau ieithyddol a rhifedd drwy eu defnydd o sefyllfaoedd dyddiol, dysgu mewn ffordd addysgiadol, ddiddorol ac ymarferol drwy ddefnyddio sgiliau a dysgwyr mewn sefyllfaoedd bob dydd. Pwysleisiodd arweinydd craidd uwchradd GwE Sir Ddinbych bod sgiliau rhifedd yn amlwg iawn o fewn y cwricwlwm newydd. Roedd y cwricwlwm newydd yn edrych ar weithio o fewn cyd-destun dilys, gan roi hyblygrwydd i ysgolion i edrych ar sgiliau byw a phrofiadau dysgu dysgwyr o fewn eu cymuned.

Gofynnodd Aelodau sut oedd athrawon yn rhoi eu hadborth ar y cwricwlwm newydd a sut roeddynt yn teimlo ynglŷn â phwysau y maent yn ei deimlo wrth weithredu. Dywedodd Arweinydd craidd Uwchradd GwE wrth yr Aelodaeth bod y tîm mewn ysgolion yn gweithio ochr yn ochr ag arweinwyr ysgolion a staff yn yr ystafell ddosbarth. Rhoddwyd cefnogaeth generig ar gyfer pob ysgol, fodd bynnag rhoddwyd cefnogaeth unigryw os oedd gan ysgol anghenion penodol. Roedd y tîm yn sensitif i'r anghenion gwahanol o ysgolion unigol. Roedd clwstwr ysgolion yn rhagweithiol iawn wrth rannu arferion gorau a darparu adborth i staff addysg sir a GwE gyda'r bwriad o gefnogi darpariaeth o'r cwricwlwm a gwella buddion i ddysgwyr a dosbarthwyr.

Ychwanegodd y Prif Reolwr Addysg bod cynllun cefnogi ar gyfer pob ysgol wedi'i deilwra i'w hanghenion. Nid oedd y cwricwlwm newydd ar ben ei hun, roedd yn rhan o ddiwygiad ehangach o ddarpariaeth addysg yng Nghymru, ym mis Medi 2024, byddai fframwaith Gwella Ysgolion newydd yn cael ei gyflwyno.

Gofynnodd y Cydlynnydd Craffu i'r Aelodau os oedd agweddau o addysg yr oeddynt yn teimlo bod angen ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad ar ddyddiad yn y dyfodol. Mynegodd yr Aelodau ddiddordeb mewn cael adborth gan Benaethiaid ac athrawon ar eu barn ar weithredu'r cwricwlwm newydd o fewn eu hysgolion.

Felly, ar ddiwedd trafodaeth fanwl, fe wnaeth y Pwyllgor:

Penderfynwyd: yn amodol ar y sylwadau a'r arsylwadau uchod –

- (i) ***Cael y wybodaeth ar gynnydd a wnaethpwyd hyd yma mewn perthynas â gweithredu Cwricwlwm Cymru ar gyfer holl ddysgwyr ysgol gynradd yn Sir Ddinbych, ynghyd ag ysgolion uwchradd sydd yn dewis ei***

gyflwyno i ddysgwyr Blwyddyn 7 yn ystod y flwyddyn academaidd 2022/23;

- (ii) cael gwybodaeth ar sut mae ysgolion uwchradd a lleoliadau wedi bod yn paratoi i gychwyn addysgu'r Cwricwlwm i Gymru ym Mlynnyddoedd 7 ac 8 o fis Medi 2023 ymlaen yn unol â'r amserlen cyflwyno genedlaethol;**
- (iii) Cais bod adroddiad arall yn manylu'r cynnydd a wneir i gynnwys y Cwricwlwm mewn ysgolion cynradd a'i weithredu ym Mlynnyddoedd 7 a 8 mewn ysgolion uwchradd, i'w gyflwyno i'r Pwyllgor yn hydref 2023; a**
- (iv) Bod yr adroddiad a geisir yn (iii) uchod yn cynnwys gwerthusiad o'r broses gweithredu ar draws pob cam allweddol, effaith y Cwricwlwm ar recriwtio a chadw staff, ynghyd ag adborth gan benaethiaid, athrawon a staff yn yr ysgol ar eu profiadau o'r broses gweithredu a manteision a/neu anafanteision y Cwricwlwm newydd i ddysgwyr.**

7 TRAWSNEWID ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL (ADY)

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Theuluoedd yr adroddiad ar y (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) i'r Aelodau.

Roedd yr adroddiad yn darparu gwybodaeth am y camau a gymerwyd i sicrhau bod yr Awdurdod Lleol ac ysgolion yn barod i fodloni'r gofynion statudol sydd arnynt o dan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 a ddechreuodd ym mis Medi 2021 ac sydd ar waith tan 2025. Roedd y Gweinidog dros Addysg a'r Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru wedi caniatáu estyniad ar y cyfnod gweithredu oherwydd yr adborth a ddaeth i law gan ysgolion.

Bydd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn disodli Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru (2002), sydd mewn grym ar hyn o bryd. Bydd y Ddeddf newydd yn cael ei chefnogi gan reoliadau a'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Mae'r Ddeddf yn disodli'r termau 'anghenion addysgol arbennig' (AAA) ac 'anawsterau a/neu anabledau dysgu' (AAD). Bydd hyn yn disodli cynlluniau presennol, megis Cynlluniau Addysg Unigol, Datganiadau AAA a Chynlluniau Dysgu a Sgiliau.

Aeth y Swyddog Cynhwysiant drwy'r adroddiad ar drawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) gyda'r Aelodau.

Mae hyfforddiant ar ddiwygiadau ADY yn parhau i gael ei ddarparu i dimau'r awdurdod lleol (ALI) pan fo angen. Mae'r ALI yn parhau i ddarparu cefnogaeth ac arweiniad i ysgolion lle bo'r angen. Yng nghyfarfodydd diweddar Gydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY) mae systemau a phrosesau ysgolion wedi eu trafod, eu rhannu a'u harchwilio, a chafwyd gweithdy ar ysgrifennu Cynlluniau Datblygu Unigol.

Mae cyllid Cynhwysiant Ysgolion wedi'i ddirprwyo'n llawn i ysgolion fel y cytunwyd yn y fforwm cyllideb ysgolion.

Mae Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Conwy a Wrecsam bellach wedi rhoi'r system TG ranbarthol (system ADY Eclipse) ar waith sy'n eu galluogi i reoli'r prosesau ADY

newydd. Mae TG Sir Ddinbych, ynghyd â chydweithwyr rhanbarthol, yn parhau i weithio ar fireinio'r system.

Mae'r Tîm o Amgylch yr Ysgol wedi ei sefydlu er mwyn parhau i fodloni gofynion presennol y broses Asesu Statudol a Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 mewn perthynas ag ymyrraeth gynnar ac atal, a nodi anghenion dysgu ychwanegol yn gywir ac yn brydlon. Yr ydym yn parhau i weithio gydag ysgolion i lunio eu darpariaeth, gan gynnwys ymyrraethau a strategaethau y maent yn eu defnyddio i gefnogi dysgwyr gydag ADY a dysgwyr heb ADY.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddogion am eu diweddariad a chroesawyd cwestiynau gan yr aelodau.

Gofynnodd Aelodau a oedd gan ysgolion adnoddau ac amseroedd digonol i gynllunio'n effeithiol i ADY a gofynnwyd a yw'r cyllid cyfredol ar gyfer trawsnewid yn cael ei weithredu. Hysbysodd y Swyddog Cynhwysiant wrth yr Aelodau bod ychydig o gyllid gan Lywodraeth Cymru o ran grantiau i gefnogi ysgolion ac awdurdodau lleol i weithredu'r trawsnewid. Dywedodd yr Aelod Arweiniol dros Addysg, Plant a Theuluoedd bod y Gweinidog dros Addysg a'r Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru wedi ymateb i bryderon a godwyd mewn ysgolion mewn perthynas â'r gyllideb, a dyraniad o £12 miliwn wedi'i wneud i gefnogi adnoddau a buddsoddiad £1 miliwn ychwanegol wedi'i ddyrannu i Ysgolion Arbennig i alluogi'r trawsnewid gael ei weithredu'n llwyddiannus.

Gofynnodd Aelodau a oedd adborth gan y Penaethiaid a gyfeiriwyd at yn yr adroddiad, yn datgan bod cyllid yn cael ei amlygu i gynghorwyr lleol fel prif bryder i ysgolion yn yr ardal pryd bynnag yr oeddynt yn siarad gyda phenaethiaid lleol.

Gofynnodd Aelodau am eglurhad ar y system ADY Eclipse newydd a gofynnwyd a oedd y system ar gyfer athrawon i wneud diagnosis o blant gydag ADY. Hysbysodd y Swyddog Cynhwysiant yr Aelodau bod y System TG Eclipse yn cael ei weithredu i gofnodi prosesau statudol a oedd yn cymryd lle. Os oedd plentyn yn mynd drwy broses o gael ei ystyried am ADY, yna byddai'r system yn cofnodi gohebiaeth a anfonwyd i rieni ac unrhyw benderfyniadau oedd yn cael eu gwneud. Nid oedd staff addysg yn gallu nag yn gymwys i roi diagnosis o gyflyrau niwroddatblygol, er enghraifft Anhwylder yn y Sbectrwm Awtistig (ASD) neu Anhwylder Diffyg Canolbwytio a Gorfywiogrwydd (ADHD). Mae'r diagnosis hyn yn cael eu cyflawni gan weithwyr meddygol cymwys. Roedd staff addysg wedi eu hyfforddi i gefnogi'r anghenion addysg i'r disgyblion a nodwyd gydag ADY.

Gofynnodd Aelodau a oedd athrawon yn gallu gwneud atgyfeiriad i geisio cymorth un i un ar gyfer plentyn gyda diagnosis ffurfiol. Dywedodd y Prif Reolwr Addysg bod diagnosis plentyn ddim yn dechrau cymorth y dylai'r plentyn ei gael a bod y cymorth ar sail plentyn yn cyflwyno anghenion. Roedd gan ysgolion ddyletswydd gofalu am bob plentyn a oedd yn cynnwys cefnogi anghenion plentyn gyda diagnosis neu ddim. Roedd cyfarfodydd TaS yn cael eu cynnal yn rheolaidd o fewn yr awdurdod lleol i alluogi ysgolion drafod unrhyw bryderon roedd ganddynt i gael unrhyw gyngor.

Yn dilyn trafodaeth, cytunwyd bod diweddariad cyffredinol ar Drawsnewid ADY yn cael ei gyflwyno yn y Pwyllgor Craffu Perfformiad mewn 12 mis.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am eu hadroddiad.

Yn dilyn trafodaeth fanwl gan y Pwyllgor:

Penderfynodd:- yr aelodau yn amodol ar yr uchod i –

- (i) derbyn yr adroddiad a'r wybodaeth ddiweddaraf a darparwyr yn ystod y drafodaeth ar y cynnydd a wnaed i sicrhau bod yr Awdurdod Lleol ac ysgolion yn barod i fodloni eu gofynion statudol o dan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru), 2018, a
- (ii) ***Cais bod adroddiad pellach yn cael ei ddarparu i aelodau yn ystod hydref 2024 i'w ddadansoddi.***
 - ***effeithiolrwydd o'r cyllid a darparwyr i ysgolion i fodloni gofynion y Ddeddf;***
 - ***cynnydd a wneir mewn recriwtio a chefnogi Seicolegwyr Addysg;***
 - ***Adborth ymarferwyr yn yr ysgol ar yr adnoddau a chefnogaeth a darparwyr i ysgolion gyda'r bwriad o fodloni gofynion ychwanegol y Ddeddf; a***
 - ***materion recriwtio a chadw staff sy'n berthnasol i weithredu gofynion y Ddeddf.***

8 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynodd Aelod Arweiniol Iechyd a Gofal Cymdeithasol Adroddiad Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Blynyddol (a ddosbarthwyd yn flaenorol) i'r Aelodau.

Mae'n rhaid bob Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru lunio adroddiad blynyddol sy'n crynhoi eu safbwynt ar effeithiolrwydd gwasanaethau gofal cymdeithasol yr awdurdod a gwelliannau i'w blaenoriaethu.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau, Moderneiddio a Lles wrth yr Aelodau drwy'r Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol. Dywedodd bod yr adroddiad ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf ynghyd â chynnydd Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Phlant.

Roedd y galw ar Wasanaethau Gofal Cymdeithasol wedi cynyddu ac roedd gweithwyr Gofal Cymdeithasol wedi gweithio'n galed iawn i fodloni anghenion eu cymunedau lleol. Fodd bynnag, roedd yn bwysig nodi nad oedd y gwasanaeth gofal cymdeithasol wedi datblygu mor dda ac yr oeddynt wedi'i ddymuno, roedd hyn oherwydd heriau cenedlaethol a chyfyngiadau cyllideb. Roedd recriwtio a chadw yn parhau i fod yn anodd o fewn y Sector Gofal Cymdeithasol.

Ar y pwynt hwn yn y cyfarfod croesawodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol unrhyw gwestiynau gan yr Aelodau.

Gofynnodd Aelodau am fanylion ar sut mae gwasanaethau gofal cymdeithasol yn ceisio recriwtio gweithwyr yn y sector. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol wrth yr Aelodau bod recriwtio a chadw yn un o'r heriau mwyaf y mae'r sector yn ei wynebu. Rhoddwyd manylion ar y Gweithgor Recriwtio a Chadw Gofal Cymdeithasol sydd yn cyfarfod yn rheolaidd. Roedd cynnydd yr heriau oedd yn berthnasol i recriwtio a chadw staff gofal cymdeithasol, a'u heffaith posibl ar allu'r Cyngor i ddarparu wasanaethau i breswylwyr, ac roedd Cofrestr Risg Corfforaethol y Cyngor yn amlygu'r ffocws cynyddol gan yr uwch dîm rheoli'r Awdurdod i'w faes o waith. Dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol a Digartrefedd bod recriwtio a chadw staff gofal cymdeithasol rheng flaen yn un o'r heriau mwyaf y Gwasanaeth ar hyn o bryd, gyda ffactorau allanol megis cyflogau uwch yn cael eu talu gan sefydliadau cyhoeddus eraill mewn swyddi tebyg neu swyddi llai o straen o fewn y sector masnachu yn gwaethygu'r sefyllfa. Roedd sefydliadau cenedlaethol yn gweithio ar hyn o bryd ar ddatrysiadau posibl i wella telerau ac amodau gweithwyr gofal awdurdod lleol a hefyd edrych ar bosibilrwydd o ddefnyddio recriwtio dramor. Roedd swydd wag yn cael eu hysbysebu'n gyson ac roedd agweddau o'r broses recriwtio wedi eu hymlacio i'w wneud yn broses ar sail asesiad yn hytrach na phroses ar sail cyfweiliad. Roedd y tîm wedi ymweld ag ysgolion a cholegau i atynnu pobl iau i mewn i'r sector.

Gofynnodd Aelodau os oedd unrhyw gynlluniau i gael gwasanaeth seibiant mewnol i ofalwyr. Dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Plant wrth yr Aelodau bod achos busnes yn cael ei ddatblygu ar gyfer gwasanaeth seibiant ac roedd yn angen a nodwyd ac wedi ymrwymo i weithredu hyn yn y dyfodol.

Roedd yr Aelodau yn teimlo nad oedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth ar agweddau o wasanaeth gofal cymdeithasol nad oedd yn perfformio'n dda. Hefyd gofynnodd yr Aelodau am ddata ar y nifer o bobl oedd wedi cael eu recriwtio a nifer o swyddi gwag o fewn y sector. Teimlwyd bod y wybodaeth hon yn galluogi Aelodau a'r cyhoedd i ddeall cyd-destun yr anawsterau yr oedd y sector gofal cymdeithasol yn ei wynebu. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol bod yr adroddiad a gyflwynwyd yn dilyn strwythur penodol o ran y wybodaeth oddi fewn a'r gynulleidfa yr oedd wedi ei baratoi ar ei chyfer. Roedd y ffigurau a'r nifer y bobl oedd yn cael eu recriwtio a'r nifer o swyddi gwag yn newid yn gyson.

Cyfeiriodd Aelodau ar y Cynllun Micro-Ddarparwyr a gofynnwyd beth oedd effaith y cynllun ar ofal a oedd yn cael ei ddarparu o fewn y gymuned. Dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Digartrefedd wrth yr Aelodau bod Micro-Ddarparwyr yn helpu i ddarparu pecynnau lefel isel o ofal. Roedd 35 Micro-Ddarparwyr ar hyn o bryd o fewn Sir Ddinbych ac roedd 21 ohonynt yn darparu pecynnau gofal personol yn lleol. Ar hyn o bryd, roedd Micro-Ddarparwyr yn darparu gofal i 150 o breswylwyr.

Gan edrych ymlaen, dywedodd yr Aelod Arweiniol a swyddogion eu bod o'r farn mai'r heriau mwyaf oedd ail-gydbwyso'r rhaglen gofal a chymorth, a darparu gwasanaethau ataliol, ymyrraeth a diogelu gydag adnoddau sy'n lleihau.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am eu gwaith gwerthfawr parhaus ac am gyflwyno'r adroddiad i'r Pwyllgor.

Yn dilyn trafodaeth fanwl, bu i'r pwyllgor:

Penderfynu: yn amodol ar y sylwadau uchod, ac ystyriaeth i'r proffil uchel a ffocws parhaus a roddwyd i bwysau recriwtio a chadw ar draws y sector gofal cymdeithasol gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol y Cyngor ynghyd â mesurau yn cael eu gweithredu i geisio mynd i'r afael â diffyg staff, a chadarnhau bod yr adroddiad yn darparu disgrifiad eglur o berfformiad yn ystod 2022-2023.

9 RHAGLEN WAITH CRAFFU

Cyflwynodd y Cydlynnydd Craffu'r adroddiad a'r atodiadau (a ddsbarthwyd ymlaen llaw) er mwyn gofyn i'r Pwyllgor adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol. Dywedodd y Cydlynnydd Craffu wrth yr aelodau y byddai'n rhesymol i ddod adroddiad Cwricwlwm Cymru ac adroddiad Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ôl i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ym mis Medi 2024. Dilynwyd hyn gyda'r Aelodau yn gofyn i Benaethiaid ddod i'r cyfarfod nesaf i gael adborth ganddynt.

Cynhelir y Pwyllgor Craffu Perfformiad nesaf ar 28 Medi 2023, mae pedwar eitem arfaethedig ar gyfer y cyfarfod hwn.

1. Darparu darpariaeth cwricwlwm ac allgyrsiol cyfrwng Cymraeg yn ysgolion y sir.
2. Adroddiad Cynnydd Crist y Gair
3. Ymagwedd yr Ysgol Gyfan tuag at Les
4. Cynllun Gweithredu Strategaeth Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych.

Trefnwyd cyfarfod o Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu ar 25 Gorffennaf, ac atgoffwyd Aelodau i lenwi'r ffurflen berthnasol os oedd ganddynt bynciau yr oeddynt yn dymuno eu hystyried.

Cyfeiriwyd yr Aelodau at atodiad 4 a oedd yn cynnwys cynnydd ar argymhellion y Pwyllgor o'r cyfarfod blaenorol. Hysbysodd y Cydlynnydd Craffu'r Aelodau bod cama gweithredu gan yr Hunanasesiad Perfformiad y Cyngor mewn perthynas â Chynllun Cludiant Cynaliadwy i Sir Ddinbych yn datblygu ac roedd ymholiadau wedi cael eu gwneud mewn perthynas â phryd y byddai'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu.

Felly:

Penderfynwyd: yn amodol ar y diwygiadau a'r ychwanegiadau a amlinellwyd yn yr adroddiad ac a gytunwyd yn ystod y cyfarfod, cadarnhau Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor fel y nodir yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

10 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGOR

Darparodd yr Is-gadeirydd yn rhinwedd ei swydd fel cynrychiolydd y Pwyllgor ar y Grŵp Herio Gwasanaethau Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad grynodedd i'r aelodau o drafodaethau a oedd wedi digwydd yn y cyfarfod hwnnw, yn egluro ei fod wedi ei gael yn gyfarfod llawn gwybodaeth ac adeiladol.

Dyweddodd y Cadeirydd, yn ei swydd fel cynrychiolydd y Pwyllgor Craffi ar y Bwrdd Prosiect Queen's Building, wrth y Pwyllgor bod yr adeilad bron â gorffen a bydd yn cael ei drosglwyddo i'r Cyngor yn y dyfodol agos. Yn y cyfamser, mae gweithredwr wedi ei benodi ar gyfer y cyfleuster a fyddai'n dechrau ar y gwaith yn fuan o recriwtio busnesau i weithredu oddi fewn y cyfleuster.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau am eu presenoldeb yn y cyfarfod ac am eu cyfraniadau.

Daeth y cyfarfod i ben am 1.05pm.